

FOGLALAT: Magyar és Erdélyország (kinevezés: Mednyánszky Al. b. ő extíájának kamraelnökségbe iktatása; Nemzeti színház; igazgatása ügyében országos választmányi értesítés; pestmegyei takarékpénztár szabályi módosításnak; választottsági jelentés a' m. gazd. egyesület nagygyűléséről; pestmegyei közgyűlés folyt. alapítványok a' vakokintézetére, a' megyei rosz utak; cigányok gyermekei, salgamumi krajezár; Ürményi Ferencz koronaőr kir. biztos az előfogatozási ügyben; adókulcs megállapítása iránti vitatkozások; Széchenyi gróf a' tőkepénzek nem adóztatása mellett nyilatkozik; budapesti napló. öt magyar mesterképező intézet létesítése hazánkban fels. urunk által 's Pesten 3 osztályu magyar ipariskolának felállítása; irodalmi újdonságok; játékszini krónika. 's a' pesti vásár eredvényi; Somogy megyei közgyűlésben Bereg, Nyitra, Torna, Zala, Torontál, Tolna körlevelei iránt intézkedés, feladott két tisztviselő ügye; a' szász fajú nemesített juh tenyésztési részvényes társaság eloszlott). Czáfolat Egerből; hírlapkiadvány; Ipar 's tőzsér-ügy, párkányi 's esztergomi vásár sikere; Anglia (a' királyné téli szállására költözött; afghanistani mozgalmak az angolok folyvást hódítanak 's Nanking 's Peking felé nyomulnak 'sat.) Spanyolország (a' mérsékpártiak új tervet koholnak 'sat. Franciaország (a' ministerség kissé ingadozni kezd) Orosz és Lengyelország (Szervia iránti gyanu, Mihály nhg 's a' lengyelügyek 'sat.) Ertesítő. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. é. január 26iki határozatában Mixich Miklós horvátországi báni ítélőmestert magyar kir. tanácsosi címmel fölrüháznai legkegy. méltóztatott. —

Mult szerdán, nov. 16ikán, ment véghez Budán Mednyánszky Aloiz b. ő exc. ünnepélyes beiktatása magyar kir. udv. kamrai elnök, m. Gosztonyi Miklós bécsi közöns. udv. kamrai előadó által. Számos vendég, 's a' tisztviselők ünnepi díszöltözetben, illő fényt kölcsönöznek ez ünnepélynek. —

(Nemzeti színházunk ügyében) 1840d. évi 44: törvény-czikk értelmében a' nemzeti színház igazgatása tárgyában kinevezett országos kisebb választmány részéről ezennel közhírré tétetik: Miután f. év szeptember hó 12d. tartott nagy választmányi ülés határozatánál fogva felhatalmaztatott volna e' kisebb választmány, hogy a' hírlapok útján közhírré tette 's f. év és hó 14ik napjára rendelt nemz. színházigazgató - választást eszközölje, — a' vállalkozók pedig mind e' mai napig azon föltételeknek, mellyek elejökbe szabattak, magokat alá nem vetvén: a' vállalkozók közül pedig egy bővebb megfontolás végett egypár héti halasztást kívánván, — ezen tekintetből ez uttal, hogy egész lelkiismeretességgel és nyílvanossággal legyen a' nemzet tulajdona tárgyalva: intézkedni nem lehetvén, az igazgató-választásnak határnapja Pestre f. évi dec. hó 19d. napjára tétetik által, — akkoron a' választmány hatásköréhez képest a' színház állapotja fölött mulhatlanul intézkedendik. — Ha a' vállalkozók némi szükséges adatokat és a' választmány által megállapított föltételeket látni kívánák: Simonsics János színház-igazgató urnál mindenkor megtekinthetik; valamint nyilatkozataikat is, — ki azt elnök ő exc. jának benyújtandja; — nála lehetetik. Fráter Pál, választmányi tollvivő.

(Választottsági jelentés A' magy. gazd. egyesület nagy gyűlésén nov. 10én). A' t. egyesület ügyeinek kormányzására megbízott választottság edes kötelességének ismerte, az utóbbi közgyűlés határozatát pontosan teljesíteni, 's a' közcél közelítéséül, korlátolt tehetségtől kitelhető munkásságot kifejtteni. Jelese: egyesületi előadó Török János urat köz költségen Stuttgartba küldé, hogy ott egyesületi rendestag Bujanovics Eduard ur társaságában, több hónapig tartott hivatalos fáradoalmi után, szellemi élvezet mellett a' tapasztalás mezején, t. i. a' németországi mezőgazdák gyülekezeten dús ismereteket gyűjthessen 's azokat a' t. egyesületnek terjeszse elő. — Az egyesület alapító 's rendes tagjainak száma ismét gyarapodott, 's ezzel közreható nemes anyagi hanem szellemi ereje is növekedett; azonban nem lehet fájdalom nélkül említeni azon veszteséget, mellyet a' t. egyesület egyik igen érdemes tagja 's a' mivel gazdálkodás tisztelt veteránjának denglázi Wittmann Antal főhercegi udvari tanácsosnak kimentés szünetelt. Gondja lesz a' választottságnak, hogy ezen érdeműs férfinak dicsően végzett életpályája annak idején és helyén illőleg méltányoltassék. — A' szakosztályok közül az utóbbi közgyűlés óta, a' földészeti, kertészeti és szőlőmívelési több ülést tartván, ezeknek eredvényei bővebben elő fognak terjesztetni. — A' műtani szakosztály a' honi czukorgyárak tulajdonosait oly végből hitta meg köztanácskozásra, miszerint a' t. egyesület védszárnyai alatt a' megállapítandó szabályok értelmében egyesülve, közös erővel mozdítsák elő a' répaczukorgyártásnak nemzeti gazdaságunkban naponkint fontosabb szerepet igényelhető ügyét. A' czélba veit tanácskozások bizonyos akadályok közbejötté miatt felfüggesztettek, azonban még e' napokban meg fognak kezdetni, 's mint remélhetni, nem foganatlanul. — A' szőlőiskolában oly régóta hiányzott épület valahára födél alá került. A' szőlőiskolai termés egy részével próbakísérletek fognak tétetni, de annak nagyobb része a' kellő edények hiánya miatt eladattott. — Ennek jelentése mellett nem hallgathatni el azon buzgó és sikeres közremunkálói fáradozásokat, mellyekkel Steinbach Ferencz kir. tanácsos és Heinrich N. János r. tag urak az egyesület ezen vállalatát elősegíteni szíveskedtek. — Az ismételtesztő szakosztályt illetőleg, ennek felügyelése alatt a' mezei naptár jövő évi folyama megjelenvén, nagy részben már el is kelt. — A' mintatár részint egyes hazafiak adakozásából, részint az egyesület költségén számos példánnyal öregbedett 's még inkább fog öregbedni azokkal, mellyek e. előadó ur által külföldön czélszerűknek találtatván, megrendeltettek. — A' könyvtár szinte több hazafinak szives akadozásából ujjlag gyarapodott 's azok közül illő méltánylásul különös figyelmébe ajánltatik a' t. egyesületnek: Ploetz Adolf r. tag, ki jelesen számos kötetnyi adományval kedveskedék. — Közrebecsátásul több rendbeli 's külön szakbeli kézirat érkezett, mellyek az illető szakosztályokhoz utasítottak megvizsgálásul. — A' pénztár, mellynek állapotja elő fog terjesztetni, habár a' köztelek és szőlőiskolai épület rendkívüli költségei által tetemesül szenvedett is, a' folyó évben szaporodott alapítványok 's részvények által meglehetősen fűdözve van az idejéig hátralevő költségekre nézve. Örvendetes körülményeképen említhetni, mikép az idén a' tartozásban maradt részvények 's kamatok összege csekélyebb mint vala fentebbi éveken. — Ka c s k o v i c s. Lajos egyesületi titoknok.

A' Pestmegye pártfogása alatt álló hazai első Takarékpénztár részvényeseinek october 30ik és november első napjain tartott közgyűlése az

eddig szabályokat a' szükséghez képest e' következő pontokban módosította:

1) A' betétel legnagyobb összege jövő 1843ik évi január 1ső napján kezdve, 300 pfrtra emellett, 's ez behagyott kamatokkal és azok kamatjaival 600 pfrtig növekedhetik. 3) Törvényhatóságok közhatározatai mellett betétehetnek ezen intézetnél fizetett szokott 5 percentes kamatra olyan „árvapénzek“ is, mellyek legalább 5 évig behagyatnak 's 5000 pfrtot meg nem haladnak. — 3) Statuspapirosokra jövő évben a' bécsi folyam 3/4 része fog külön tértétvény 's a' kamat előrefizetése mellett 3 hónapra kiköcsönöztetni. — Ezen statuspapirosokkal ezen tul nem leend szükség, választmányi ülésig várakozni, hanem mihelyest azok ismerős pestbudai lakos által az igazgatónál bemutattnak, ez, egy választmányi tag és a' pénztárnok azonnal megvizsgálják azokat, 's kifizetik fenébbi értéküket. — 4) A' statuspapirosi szabályok alá az Eszterházyféle sorsok is elfogadtatnak. — 5) Szinte azon szabály szerint elfogad a' pénztár cs. kir. és egyéb forgásban levő 's előre megvizsgálandó aranyakat is 4 pfrt. 25 kban, — 's a' kiszámítandó összeget a' kamatok előre fizetése mellett 3 hónapra kiköcsönözi, — három hónap eltelte után pedig, ki nem váltatásuk, vagy a' kölcsön megnyitásaért teendő jelentés elmulasztása esetében, a' pénztár eladatásuk által fog kielégítetni. — 6) A' kölcsönadandó legnagyobb összeg, minden nemnél a' kölcsönnek választmányi szigorú vizsgálat mellett 15,000 pfrt — egy egy váltón és kötelezvényen azonban, mint eddig is, nem több mint 5000 pfrt. lehet. — 7) A' földesuri befolyástól ment 's rendes bevallási jegyzőkönyvvel bíró szabad városoknak adás-vevés megszorítatlan jogával felruházott lakosaitól eddig szgbirói és eskütti aláírással ellátott összeírások kivántattak; jövő évben ezek „a' város hiteles pecsété alatt fognak elfogadtatni.“ — A' folyamodni kívánó szabadvárosi lakosok, addig is, mig a' hasonló összeírások pontjai a' jövő év elején nyomtatásban megjelenendő szabályokban kihirdetethetnének, e' részben a' közgyűlés által ujjlag alkotott szabályok pontjainak megtudása, vagy magok részire megszerezhető végett az intézet irnokához utasítatnak. — Mind azok, kik kellő bátorság kimutathatása mellett statuspapirosokra, váltókra, nemesi, polgári, szabadvárosi és urbéri vagyonokra a' hazai első takarékpénztári intézettől kölcsönöket venni szándékoznak, a' megkivántatóságok felől, szabályok kinyomatásai is, magokat az intézet titoknoka által (vármegyeház) értesíthetik, bejelentéseiket pedig t. Simonsics János igazgató urnál (országut, Luby ház) adhatják be. — Egyszersmind, miután eddig többeket azon aggodalom tartóztatott el kölcsöni folyamódásoktól, hogy tán nincs kiadandó pénz a' pénztárban, minthogy az nem hirdette, ezennel jelentetik, miként a' takarékpénztár pénzei örökös ki- és visszafolyásokban köröztetvén, ritkán esik meg, hogy kiadandó pénzei nem volnának, 's még ritkábban, hogy azok legfőljebb egy hét alatt kiadható összegekre nem gyűlhetnének. — A' közgyűlés meghagyásából Szalay József m. k. titoknok.

Pestmegyei közgyűlés. (Folytat.) Nov. 16án, mint a' gyűlés másod napján a' mult napi jegyzőkönyv hitelesítése után olvastatott nádor ő fens. tudósítása, miszerint a' vakok intézete immár az elkészült épületbe átköltözék, melly becses értesítés alkalmul szolgálja első alispán urnak igen lelkes beszéddel felszólítani a' RRet, hogy miután már több lelkes hatóság örök alapítvánnyal segíté az intézetet, azon áldozatra kész buzgósággal tetézzék főpártfogásukat, miszerint ez intézetnél néhány vaknövendék számára alapítványt tegyenek. És a' lelkes felszólítást egyhangulag pártolván a' RRek, egy alapítványt a' statusok pénztárából, egyet pedig a' tisztviselői kar meggyezése mellett a' tisztviselői arányos fizetéséből rendelték örökíteni, melly utóbbira nézve az illetékek fizetésből lerovatása a' megyei számvevőnek meg is hagyatott, 's ez alkalommal főisp. helyettes ur ő nga kéré a' RRet, hogy a' tisztviselők sorából őt se zárják ki. Mivel pedig ezen alapítványok többnyire szegényebb sorsuk 's adózók pénztárából is legalább 2 alapítványt tenni engedjen. — Ezután tárgyalás alá vétetett a' honi pénztár megvizsgálására 's általljában korszerű adókulcs kidolgozására kinevezett küldöttségnek igen szép avatottság és szorgalommal kifejtett vélemény munkálata. Belőle itt csak némely fontos pontokat emelhetünk ki, 's főleg azokat, mellyek az elmélet mezején is igen kétesek 's azért a' gyűlésben több szóváltást vontak magokra. A' munkát az adó rovatai és kivetési kulcsa szerint két főrésze szakad. Mindenek előtt az adónak történeti leírása adatik elő, miből kiemelendő, hogy 1727. évig a' hadi pénztár a' honitól még elválasztva nem volt. Az egyes rovatokra számított adóösszeg a' három utolsó évi adórovatokból vont középszámszerint vettetett ki. Mig hazánk pénzben és természetvényekben is ázetendi adóját, addig annak kivetése 's behajtása körül mindig lesznek legyözetlen nehézségek 's ezen terv dolgozóji is megvallák, miszerint ők tökéletes munkálatot koránsem nyújtanak, hanem csak olyat, melly a' tökélyt tehetségük szerint legalább megközelíti. Némelyek felakadtak azon, hogy az előre nem láthatott költségek fűdözésire mindig számíttatik bizonyos összeg, 's azon költségek aztán a' rendes rovatba tudatnak és mégis folyvást hátramaradás tapasztaltatik; ezen homályt azonban szétosztatá a' gyakorlat bővebb megmagyarázása, miszerint minden évre maradni szokott az előbbi évről bizonyos összeg 's a' kamtonaság szállásztatása 's más költségek soha sem rendesek, 's ha egyik falu a' másik helysége első tartozást végzi ez azt nem térítheti meg annak, mert nem

pénzbeli a' szolgálat. A' rovatok közt előfordult az utcsinálás nem csekély rovata is, mit a' nép ingyen, minden betudás nélkül visel, 's lelkes szózat emelkedék, hogy az utak 's hidak csináltatására annyi erő pazaroltatik 's Pestmegye utjai mégis olyanok, mint a' millyenek, mi valóságos botrány, mellynek palástolással vagy ne sanyartassék a' nép, vagy ha csakugyan munkálnia kell, legyenek az utak legalább tűrhetők. Más szónok nem ugyan helyesléskép, de mégis némi mentségül több okát adá a' pesti ros utaknak, hogy az alsó járásokban hiányzik a' szükséges kőanyag 's a' pesti utakon sokkal több szekér jár, mint más jó utakkal bíró megyékben. Ezen palástolgatáson felakadt az előbbi szóló és sajnosan vevé, hogy éppen az nem ért egyet vele, ki különben elveiben mindig osztozik, 's ezenfelakadás igen furcsa, mert csakugyan balgaság azt hinni, hogy ha valaki egymásnak egy vagy több elvében osztozik, már minden elvét el kelljen fogadnia, 's ha a' már kifejtett tárgyak iránt egyet ért, annak a' még csak szóba jövőkre nézve sem szabad önállóló vélekednie. Mi itt a' mentőököket illeti: igaz, a' pesti utakat sokkal több szekér rongálja, mint bármelyiket is az országban, hanem itt a' számvetésből nem kell kifeledni, hogy ezen közlekedésnek csakugyan senki sem veszi olly hasznát, mint éppen a' pestmegyei nép; mert Pestmegyének jutott főleg a' boldogság, hogy népe minden természetvényt mindig jóáron eladhatja, 's majd az egész ország kincse keblébe gyűl össze, 's e' mellett még termékeny föld, kevés nép olly körülményeket idéznek elő, hogy Pestmegye, ha tizszer is annyi munkát fordít utjaira, mint Árva, hajszálnyival sem tett többet, 's ha tett, senki hasznát nem mozdítja olly annyira elő, mint önmagát. És míg Árva szegény népének zab mellett hegyeket kell egyengetni, 's völgyeket töltögetni: addig a' bőségben nyakig ülő középponti megyéről bizony semmi ügyvéd sem háritandja el az önmaga 's egész hazairánti kötelesség mulasztásából rá nehező mulasztás súlyát. Szóltak a' tárgyhoz többen, és vádolták a' mérnöki hivatal is, mellynek főkötelessége utépítésre felügyelni: ez azonban mind csak közbeszólás volt, mert a' tárgy különösen nem tárgyalatott. — A' cigányok polgáritására eddig külön adórovat volt, a' cigányok gyermekei el szoktak vétetni 's növeltetni, vagyis legalább ugy kellett volna történnie; ezen rovat jövőre is meghagyatott, de tárgya nem csupán a' cigánygyermekek, hanem az általános népnövelés leendő, 's hogy ezen adó már jövő évben kivettessék, kidolgozás végett a' népnövelési biztossághoz utasított. — A' katonatartás rovatánál szóba hozatott, hogy a' katonaszállásokért éjenként járó salgamalis kr. megtéríteni kéressék; azonban kifejtetett: hogy azt egy megyének sem szokták megtéríteni, kivéven egyes eseteket, midőn vagy transzennák, vagy patlantyusok 's más osztályok szállásozását e' megyének is beszámítja a' nm. htanács. — Nov. 17én Ürményi Ferencz ő exja felszólítása olvastatván, miszerint ő nm. Teleki József gr. helyébe a' Pestváros és megye közt fenforgó előfogatási kérdések tárgyában kir. biztosullevén kinevezve, felszólítja a' RRet, hogy ez iránt Pest város küldöttjével egyezkedjenek 's maga közbenjárását is ajánlja: a' felszólítás azon ovás ismétlése mellett, mit nm. Teleki József kineveztetése ellen tőnek, tudomásul vétetett. Ezután bővebben tárgyalatott az adó kivétel kulcsa iránti választmányi munkalat, mellynek történeti előadásából kiemelendő, hogy 1772. évig földadó nem volt, még akkor a' megye szorgalmatlónak tartá a' földre 's házakra adót vetni, de a' nm. htanács tanulságos előadással legyőzé ezen balvéleményt, 's a' megye ingatlan javakra is kiterjeszté az adót, azonban sikere nem lőn, mert fogamatba nem vevé, Pestmegyének tehát már akkor is megvolt a' szép határozatok és azok nem teljesítése iránti nagy hajlama. Török pusztítás után legtöbb adó 48 pcent fizetteté a' marhától, mert a' pusztákon más alapja nem volt. A' választmányi munkalat jövőre 3 fő adóalapot állapította meg: 1) Fekvő birtok. 2) Személy. 3) Keresetmód: földmivelés, kereskedés, mesterség, fuvarozás és napszám; faizás és nádolás nem a' megye, hanem a' külön helységek számításába tartozik. Tőkepenzesek a' betáblázás, legelő a' marha-szám szerint vétessenek adó alá. Ezen javasolt 's tökéletesen soha meg nem szabható adóalapokhoz sokan szóltak 's igen tanulságos beszédek válták fel egymást. A' megyei hatóságnak kétségkívül legszebb joga ezen adó kivétel 's behajtás, mivel más ország Európában, sőt már Erdély sem dicsekkethet; és mivel az adó kivétel a' mi jogunk 's kötelességünk: illik az adó iránti nézeteket bővebben ismernünk. Azért, mennyire lehet, előadjuk rövideden a' tanácskozások kitünőbb pontjait. A' személyekre nézve másod alisp. ur indítványzá, hogy valamint a' megye már utasításul adta, miszerint jövőre a' nemesek szolgálai is állíttassanak katonáknak, ugy jegyeztessék fel orsz. gyűlésre, hogy a' nsek szolgálai is adózzanak 's ez el is határozatott. A' tőkepenzi adót sok szónok ellenzé, mivel a' pénz szüntelen forog, hollétét nem tudhatni, 's ha valaki betáblázta, éppen azzal mutatja, hogy a' pénz nem az övé, más veszi hasznát, ő csak kamatját; azt is állíták, hogy a' pénz nem áru, 's annak csak képzelt értéke van, mit a' vásárlott áruba szokott tudni az eladó, ki az árutól adózik, de ez más árualis ugy történik. A' munkált választmány egyik tagja, ki az adóról sokat irt is már, a' tőkére adót kívánt vettetni, mert ugymond, minden pénzt nem tudhatni ugyan meg, de a' mi megtudható, adóztassék és a' zsidóul ki pénzés ládáján ülve lógázza lábát, a' ráeső adó ne háritassék a' földmives marhájára. N. Kőrös érdekes bírása*) az adó kivételre befolyást kívánt adatni a' közönségeknek, mivel ezek legjobban tudják a' részletes szokásokat, ezek tapasztalják, hogy Soroksáron 10 tén sokkal több, mint Tószegen ugyanannyi; a' tőkepenzre pedig nem javasoladót vettetni, mert éppen a' betáblázás mutatja a' tőke bizonytalanságát, 's előadták aztán mások is, hogy a' pénzre vetett adót a' hitelezők mindig az adósokra fognak háritani. E' fontos tárgy iránt előadé véleményét Széchenyi István gr. is, olvasóink örömet veendik tán beszédének ezen rövid vázlatát: „Nem örömet szölok a' tárgyhoz. Néhány év előtt az angol parlamentben sir Robert Peel szájából hallám, hogy mindent adó alá kell vetni, mert a' mostani angol adórendszer már akkor készült. Erre azt jegyzé meg valaki, hogy tehát azokat is meg kell ró-

*) Őt a' szónokok a' város követének nevezék, de hibásan, mert őt bizony a' város nem választá, sem utasításokkal nem látá el, sőt most még el sem láthatja. Egy szóló kiemelő, hogy éppen Pestmegyének jutott a' dicsőség, hogy gyűléseire néhány város kevéteket küld, és ez sem áll. Mert Szabolcs gyűléseire is rendszeren, még pedig nem követ gyanánt, hanem hivatalból, városi lovakon bejár Nyiregyháza főbírája 's főjegyzője 's arra példát nem tudok, hogy őket Szabolcs lelkes rendei elnémították volna.

ni, kik nagyon hosszú beszédeket tartanak, vagy haszontalan beszédeket mondanak. Most én is mondhatnám: fizessenek azok is, kik mozdulni nem akarnak, nagyon sokat fontolgatnak, vagy politikai charlataneriákkal untatják, ámitják a' közönséget. Nem akartam szólni, mert gyanúsítások korában élünk; én többször nem pártolám e' megye indítványait, azért ovakodnom kell, nehogy a' fontolva haladókhöz számíttassam, ámbár a' fontolás, szó szerint, igen szépet jelent. Haladni akarok 's a' mindent megölő „maradjont“ utálok, de ennek anathema-ereje megszünt már. Azért most az adóról. Mi ebben is nagyon elmaradtunk. Ez olly szövevényes tárgy, hogy tőkélyéhez csak közelíthetünk de nem érhetjük el; de mikép? Mi magyarok mindent tudunk, 's éppen azért mitsem tudunk, specialitásokig nem hatunk. Elmaradónak az juta osztályunkul, hogy mi az aratásnál foghatjuk meg a' többi nemzeteiket. Sokat irtak már az adóról, de abban megegyeztek mindnyájan, hogy a' tőkepenzt nem kell adóztatni. A' gőzhajó kapitányának könnyű egy partot kikerülni, de ugy kormányozni a' hajót, hogy a' másikkba se ütközzék, az már nehéz: itt is könnyű a' megtudható tőkéből némi hasznot huzni, de a' hasznot az egész intézkedésre kiterjeszteni már nem könnyű. A' pénzre vetett adó növeli a' kamatot 's felrugtatja a' pénz árát. Mi liberálisok vagyunk: fölfelé emelkedünk 's le nem nézünk; a' botot eltöröljük, de arról nem gondoskodunk, hogy mivel kormányozunk. Hosszu beszédemért engedelmet kérek, mert ámbár adó embere vagyok, mégsem szeretnék érte adót fizetni. Lelkesek vagyunk, és sokan azt hiszik, hogy nem nagy észszel, lelkesedéssel is haladhatunk, 's e' teremben is több szép lélek van, mint teli ész. Kimélet 's ne egymásra tolás által haladjunk, minden osztály a' maga hibáit javítgassa 's a' papok mondják egymásnak, hogy bizony azon egyházi javakból jó lenne valamit a' népnevelésre is fordítani. De tekintsük a' ládában heverő pénzt, mikép jött az a' ládába? bizony szinte csak több szerencse és munka után. Hagyjuk ki adóalaplóból a' pénzt, mert még drágább leendő a' pénz 's általa a' tőkét nem hogy bekecsesgetnők, hanem kiszorítjuk házáinkból. A' többség aztán csakugyan ellene nyilatkozik a' tőkepenzadónak 's azon híres szónok, ki előbb a' tőkepenzeseket azért kívánta megrovatni, hogy ők se maradjanak a' közteher alól, most ugy nyilatkozott, miszerint csak azért ohajta azt, hogy már nagyon szeretne adót fizetni, mivel tudja, hogy adósok többnyire a' nemesek szoktak lenni, 's a' hitelezők csakugyan rájuk háritnák ez adót. Szép nyeglyéskedés! — Egy szóló azon akadt fel, hogy az észszel keresők kihagyatvák, mi azért történt, mert e' megyében honoratiorok nem adóznak, és e' szokás továbbra is meghagyatott, míg az ország ez iránt nem rendelkezik. Mások azon akadtak fel, hogy a' szántóföld külön 's a' földmivelés ismét külön rovat alatt adóztatik, mintha a' tehénért 's ismét a' fejésért is külön kellene adózni. A' határozatrészleteiről máskor bővebben.

Budapesti napló. Uralkodó fejedelmünk ő cs. 's ap. kir. föls. népnevelésünk előmozdítására öt mester-képező intézet föllállítását méltóztatott k. elhatározni. A' tanítókat a' kir. kincstár fizetendi. Az intézetek Pest, Szeged, Miskolcz, Érsekújvár és Nagykanizsa városokban fognak föllállítani. Szinte ő fels. Pesten 3 ipariskolának föllállítását méltóztatott legk. elhatározni; az első osztályban gazdasági, a' 2ikban kereskedési, a' 3ikban pedig technikai tudományok fognak előadatni, magyar nyelven. Minden tanító díja 600 — 800 pgő for. leendő, és szinte a' kir. kincstárból fizettetik. Ezen első magyar ipariskola alapjául szolgáland a' magyar polytechnikai intézetnek. A' elemi iskolákza nézve is, új, hazai nyelvünk terjesztésére igen hatandó tanítási rendszer legkékgyelmesebben immár megállapított, jövő iskolai évvel életbe léptetendő. — Most jelent meg 's minden könyv áru snál kapható: „Törvényszéki orvostan alapszabályai“ Frohmhold Károlytul. Pesten 1843. Landerer és Heckenastnál. Irodalmunk mezején ő hiányt nagy szorgalommal törekvők betölteni jelen munkájával a' szerző, 's bár rövidsége, hasonlítva ezt a' német 's francia kiadásokhoz, szembetűnő, de említés nélkül egy tárgyat sem hagy, mellyek azokban előfordulnak; alapszabályi ezek a' törvényszéki orvostannak, egyszerűen 's igen érthetőleg írva, és így annál czélszerűbbek, mivel nemesek a' törvényszéki orvos használatára iratvák, hanem egyszersmind törvényszéki bírának 's ügyészek használatára is szolgálhatnak, kik irodalmunk ő hiányát érzék, de kik nem legjobb kedvvel foglalkozhatnak illyenmü hoszasb munkával sőt hasznukat veheti az országosan kinevezett büntető törvénykönyvtervej készítő választottság is, melly ez által könnyebben 's biztosan áttekintheti a' törvényszéki orvosi vizsgálatoknál előforduló eseteket. — A' szülésről szólván, annak különféle nemében és korában röviden 's pontosan terjeszti elő tüneményit, 's ezek közt terjedelmesen emeli ki azokat, mellyeket bárki is biztosan vizsgálat alá vehet. A' késő szülésről szólván, a' határnapról maga véleményét nem közli, de az e' részről szóló és szinte orvosi vizsgálatokon alapuló külföldi törvényeket idézi, mikben a' határnap kijelöltetett. A' Ilik cikkben, melly az ujszülöttekről szól, nem ártott volna némely szavakat boncztanai jegyzetekkel bőviteni, azok iránti figyelemből, kiktől az általános boncztan tudását nem követelhetni. A' tudóvizsgálat több nevezetes orvos vizsgálatival bővitve a' kétes esetekben biztos utmutató. Az ujszülöttek éktelenségénél, a' 3ik pontban a' nyelv kevéssé erőtetett és alig érthető. Az Vik cikkben a' nem-ösztön kifejődésénél az éghajlatot is tekintetbe kellett volna venni, melly nem legkisebb hatást gyakorol azok kifejődésében. A' VIIIik cikkben a' vádolt betegségek elég terjedelmesen, a' titkoltak röviden vannak előadva, különben ezek ugyis nagyobb gyógytani ismereteket kívánnak, mellyeket itt közölni fölösleg volna. Az elme- 's kedélyi betegségeknel inkább ezek változásit mint az életművezet körjeleit számítja elő 's valóban ezen változások biztosabb itéletet adnak, mivel a' körjelek itt olly változók, hogy azokra keveset vagy éppen semmit sem építhetni. Terjedelmesen értekezik a' sértésekéről, előszámlálja azon kérdéseket, mellyek az ő és új porosz büntető-rendszerben a' törvényszéki orvosnak megfejtésül adatnak. De legnagyobb figyelemre méltó a' mérgezések leírása; itt az ásvány- az első, a' növény-mérgek a' második helyet foglalják el; az előforduló körjelek 's kísérletek korunk híresb vegytanárai szerint, 's főleg azok, mellyek a' közlésben gyakrabban előfordulnak bővebben előterjesztetvők. Csodálhatni, miért használja F. ur a' német műszavakat a' magyar műszavak felvilágosítására, midőn a' német e' szavait idegen nyelvektől kölcsönzi 's mind a' mellett némely helyeken, hol a' német műszó tők-

létesen hiányzott, kénytelen vala diákot használni, tudván egyszersmind, hogy honfaink jártasak a' diák mint német nyelvben. Egyébiránt a' munka újabb szerzők elvei szerint irva minden józan várakozásnak megfelel. Halljuk, hogy F. ur a' rendőrségi orvostan alapszabályit szándékozik minél előbb kiadni. — Szinte most jelent meg 's minden könyvtárnál kapható az „Emlény“ 1843ra Frankenburg Adolf által szerkesztve, 6 aczelmetszéssel 's olly jól válogatott tartalommal, melly a' szerkesztőnek mindenkép dicséretére válik. Hat beszély Császár, Frankenburg, Gaal, Nagy Ignác, Ney, és Vachot Imrétől, 's a' jól választott versbokrétá kellemes olvasmányul szolgálhatnak hazánk szépeinek, kikől sajátj érdekükben! biztosan várjuk, hogy ezen most már „egyetlen“ magyar zsebkönyvet, nem hagyandják megbukni. Ára gyönyörű papíron, pompás nyomtatással, angol vászonban 4 for., vörös habselyemben pedig 5 for. pgő. — Egy igen közhasznu munkára sietünk még t. Olvasóinkat figyelmeztetni, melly szinte nem rég hagyá el a' budai tud. egyetem sajtóit, 's ez „Magyarországi mérges növények,“ népiskolák számára írta Kubinyi Ágoston. Ára a' 30 tisztán színezett rézmetszéssel ellátott könyvnek csak 1 for. 36 kr. ezüst. A' nemes lelkű szerzőtől a' népiskolák részire még több illy becses oktató munkát reménylünk. — Holnap (vasárnap) megy véghez a' gyermekórház javára, Frankenburg kitűnő munkás buzgalma által létesült nagy tánczvigalom, mellyre fővárosi olvasóinkat ezennel figyelmeztetjük. — Nov. 6kán a' vakok intézete épületének megnyitására isteni szolgálat után az intézet terében Dolezsalek Antalintézetigazgató ur derék magyar beszédet tartott, melly alatt fels. urunk 's főhg. nádorunknak Warschag által föltett képek két intézeti vaknövendék által fölemeltetve teljes ünnepélyül fölfüggesztettek. — Magyar játékszíni krónika: nemzeti szinpadunkon f. hó 11ikén adaték „Golkondai királyné“ dalj. 2 felv.; 12ikén „A fehérek“ drama 5 felv.; 13ikán „Nagyidai cigányok“ néprege 3 felv. Szigligetitől; 14én bérszünettel „Templarius“ dalj. 3 felv.; 15kén „Ördög naplója“ vaudeville 3 felv., e' jeles francia színmű ismét osztatlan tetszésben részesült, mit Lendvay kifogyhatlan szeszélyű jeles játéka nagy mértékben emelt; 16ikán „Hamlet“ szomoruj. 5 felv.; 17ikén „Csalódások“ vigj. 4 felv. Kisfaludy Károlytól. — Leopoldnap sokadalmunknak vége; sikere a' jó aratás utáni reményeknek, főleg kézműyári cikkekre nézve nem felelt meg; hazai termékink azonban meglehetősen keltek, főleg, miután az idő meglágyult, 's a' szállítást vizen nem gátolá. A' gyapjút élénkül vásárlák, 's a' téli kétnyiretű kivált emelkedett is árban. Egyébiránt a' számszerinti eredvényt az itt alant következő hivatalos jegyzékből bővebben láthatni. —

(Pesti vásár.) Leopoldnap sokadalmunk minden kedvetlen idő és nehéz utak daczára is a' hazai termékekre nézve élénk volt, 's legkapósab keletű a' gyapju, viasz, olaj, fagygyú és gubacs; kéz- és gyárművekre nézve azonban mind nagy, mind apró mennyiségben a' várakozásnak épen nem felelt meg. Hazai termékink árát következőleg terjeszti elő a' kereskedőség hivatalos lajstroma: tímós, fehér, mázs. 7 f., dárdanyé, rozsnjai 11—12 f., lipitai 10—11 f., Regulus antimonii 27 f., pályinka, gabona, 20 fokunak akója 4 f. 48 kr., törköly ér seprópályinkáé 4 f. 48 kr.—5 f. 30 kr., báns. szilvap. 8—9 fr., szerémié 9 for., 30 fokú borszesz foka 16 kr., 35 fokunak foka 17 kr., kőrösbogár (természetes) mázs. 1 f. 9 kr.—1 fr. 12kr., ágyi toll, fosztatlané 18—78 fr., fosztotté 30—140f., pehelyé 100—160 f., iróttollezre 1—1 f. 24 kr., borjubőr párja 2—4 fr., birkabőr 45 kr.—1 f., magyar juhbőr 2—2 f. 30 kr., ököre 23 fr. 12 kr.—25 f. 24 kr., tehéné 13 fr. 12 kr.—14 f., lóé 5—6 fr., köménymag mázs. 9—12 fr., halzsiré 16 f., gabona, tiszta búzáé poz. m. 2—2 f. 12 k., kétszeresé 1f. 28 k.—1 f. 40 kr., rozse 1 f. 28 kr.—1 fr. 30 kr., árpáé 1 fr. 4 kr.—1 f. 8 kr., zabé 48—50 kr., kukoriczáé 1 f. 40 k.—1 f. 44 kr., kölesé 1f. 42k.—1f. 48 kr., szór, mázs. tehénszöré 2—2 f. 30k., főzött 's fonott lószöré 42—52 fr., nyers hosszúé 50—60 f., rövidé 30—32 forint, rongy, finomé 5 fr. 30 kr.—6 f. 30 kr., középf. 3—4 f. 30 kr., közöns. 2—2 for. 30 kr., kender, apatini gerebenzetté 14—30 fr., nemgerebenzetté 7—9 f. 36 k., méz, báns. fehéré 15—17 fr. 30kr., sárgáé 13—14 fr., sonkolyosé 14 fr. 30 kr.—15 f. 30 kr., szarv, száza, ököre 24—30 f., bivalyé 20—24 fr., tehéné 10—13 f., gubacs, köble 120 fontjával, ó elsőr. 17—18 fr., másodr. 15 fr., harmadr. 10—14 fr. 30 kr., szarvastóvis-bogyó mázs. 7—9 f., asztalosenyv, finomé 19—20 f., olaj, vetett repceé 14 fr. 45kr.—16 f., tisztázotté 17 fr. 15 kr.—18 fr., lenolajé 22—25 f., paprikáé 32 f., hamuzsir, horvátországi 12 f. 45 kr., magyar fehéré 10 f., 30 kr.—12 f. 30 kr., kékesé 11—11 fr. 30 kr., kék közöns. 10 f. 15 kr.—11 f., baraczmagé 12 fr.; veteménymagvak, luczernaé 20—24 fr., lenmag pozs. m. 2 f. 30 kr.—3 fr., vadrepzemagé 1 f. 12 kr.—1 fr. 30 kr., vetett télie 2 fr. 54 kr.—3 fr. 7 kr., gyapju, egynyiretű, legf. 102 f., finomé 70—92 fr., középf. 50—68 f., közöns. 40—48 f., kétnyiretű téli finomé 55—66 for., középf. 44—54 fr., közöns. 34—44 fr., nyári finomé 54—60 f., középf. 48—54 for., közönségé 38—46 forint, báránygyapjúé 50—115 forint, bőrrül nyírotté 50—88 forint, bánsági kézzel mosotté 32—35 f., usztatotté 30—32 fr., kézzel mosott m. gyapjué 26—30 f., usztatotté 25—28 fr., feketéé 20—22 f., szücsgyapjué 17 f., vajé 30 fr., bánsági nyersselyem fontja 9 f., szappan, mázs., szegedié 13—14 fr. 24 kr., fekete közöns. 15 f., szikós, finomé 10—13 fr., közöns. 8 fr. 30 kr.—10 f., dohány, kerti és hegyi közöns. 6—22 fr., tiszamelléki elsőr. 15—24 fr., másodr. 7—15 f., debrői elsőr. 16—24 f., 16—24 f., másodr. 11—14 f., harmadr. 8—10 f., debreczenié 10—11 f., pécsi elsőr. 8—11 f., másodr. 5—6 f., harmadr. 3—5 f., szegedi elsőr. 12—16 f., másodr. 8—12 f., harmadr. 5 f. 30 kr.—7 f., aljdohány 4 f., fagygyu, olvasztatlan marha-fagygyué 15 f. 30 k.—16 f., olvasztotté táblákban, 20 f. 30 k.—21 f. 30 kr., bánsági fagygyué tömlőben 49—21 f., havasalföldié 18 fr. 30 k.—19 f. 45 kr., viasz, rozsnjai, sárgáé 82—84 fr., bánságié 81—82 fr., bor, tokaji aszu átalagja 30—60 fr., ménési akója 30—100 for., budai ó veresé 5—10 f., ujé 1 f. 24 k.—1 f. 36 kr., ó fehéré 5—8 f., ujé 1 f. 36 kr.—2 fr. 42 kr., kóbányai fehér óé 5—10 f., ujé 2—2 f. 24 k., hegyi fehér és vörös óé 6—16 f., ujé 2 f. 12 kr.—3 f. 30 k., síkföldi fehér és vörösé 1—1 f. 24 kr., borkó, mázs., fehér természetesé 14 f. 30 kr.—17 f., veresé 12 f. 30 k.—14 f. 30 k., alcana gyökéré 4—6 f., aszalt szilváé 4 f. 30 k.—5 fr. Pest, nov. 17kén 1842. A' polg. szab. kereskedőség nev. Aigner Fer. elnök, Mitterdorfer János, másodelnök. — Összehasonlítván ezen árkeletet a' mult jánosfóvétel sokadalomával, kiviláglik, hogy árban emelkedtek: a' 30-35 fokú borszesz, borju- és ökörbőr, gubacs, és pedig az elsőr. ónak köble 7 fital! vetett és tisztázott repceolaj, paprika 22 fital mázsánkint, a' hamuzsir minden faja, baraczmag, egynyiretű közöns. gyapju 4 fital, tímárgyapju, vaj 4 fital, bánsági nyers selyem 30 krral fontonkint, finom szikós, debreczeni, pécsi és szegedi elsőr. dohány 1 fital, bánsági tömlőbeli fagygyu 1 fital, rozsnjai sárga viasz 1 fital, ménési akaja 40 fital és aszalt szilva, esőkentek pedig: seprő- és törköly-pályinka akaja 1 fital, juhbőr párja 20 krral, köménymag, ökörszarv, egynyiretű legf. és finom gyapju, bőrrül nyírott gyapju, szegedi szappan, tokaji aszu átalagja 40 fital! az uj b r minden faja, valamint az itteni, ugy a' vidéki síkföldi is; köz. posztó, viasz, fagygyú, rep-

ceolaj, dohány jó áron kelt; pamut, selyem, gyölcs, vászon 's gyártott bőr léhón; gubacs drágán; birkabőr olcsón, az idei bor félig ingyen. — Tömérdek hazai termék szerte hever, kivált a' Tiszamelléken a' feneketlen sár miatt nem szállíthatván fel.

Somogy megyei közgyűlés. Somogy, nov. 13. Sajnálom hogy f. hó 2án tartott közgyűlésünkről bizonyos közbe jött akadályok miatt csak ezennel tehetek tudósítást, mérsékelté azonban aggodásomat az, hogy különös 's még köztudomásra nem jutott tárgyak ugy sem fordultak elő, elősoroljuk azokat még is ugy, mint vitatás alá kerültek; ugyanis Beregnék az iránti fölszólítása hogy a' egyes házasságok érdemében szétküldött tudósításnak helyre nem jutásából eredett sérelmet pártolnók, csak azon esetre talált elfogadást, ha ez a' kormány avatkozásából eredett; Nyitrának Borsiczky nemzetség ellen felsőbb helyről hatalomkar kirendelést tudató 's közrészvételre szólító levele csak azon esetben rendeltetett jövő országgyűlési követink által pártoltatni, ha e' hatalomkar meg nem idézett vagy el nem marasztalt fél ellen rendeltetett — Tornának a' kereskedést tárgyzó tudósítása országgyűlési usításokkal foglalkozó megyei küldöttségnek adatott ki. — Zalának általában, valamint megyebeli küldöttségnek Haller Ferencz gr. bán ő kegyelmessége beigtatásául tett tudósításából az illyrismusnak veszélyei ujra 's eleven színekkel tüntetvén ki, noha megyénk RR. minden tulbuzgóságtul mentek, lehetetlen vala mégis ez eseményeknek állományunkat fenyegető veszélyit nem látni, minthogy azonban mult közgyűlésünkből ez érdemben már tétetett fölírás, de jelenleg abban kir. biztos is munkálkodik, ez uttal a' tovább teendőkkel a' RRek felhagytak. — Torontálnak az iránti tudósítása, hogy magyarul irt hivatalos levelét Károlyváros visszatúsította, komoly aggodalommal szállta meg a' RR. mert azon fölül hogy az ez érdembeni törvényt a' kir. városokra is kötelezőnek tartják; még azon elvet sem helyeszelhetik hogy nyelvi miatti különbözésből a' köz kormányzás illy módon akadályoztatás; — ugyan Torontálnak a' képviselő táblánál alkalmazandó gyorsírók iránt tett fölszólítását megyénk RR. megelőzték, midőn jóval előbb e' végett nádorfhgségét megkérték; abban nyilvánított ohajtását pedig ugyan Torontálnak hogy a' büntető törvénykönyv kidolgozásán munkálkodó országos küldöttség jelentése országgyűlés előtt még a' törvényhatóságokkal közöltessék, pártoltatott 's iránta Nádor ő fens. megkérteni rendeltetett; hasonlól pártoltatott Tolnának a' legközelebb gyakorlatba léptetett uj postarendszer ellen tett 's közlött fölírása, különösen kiemeltetvén a' magyar nyelvnek ezen hivatalbul történt ujabb kiküszöböltetéséből eredt sérelem — megyebeli két tisztviselőnk terhelő 's felsőbb helyről leküldött épen nem váratlan feladásban foglalt panaszok a' földattak meghallgatásával vizsgálatni rendeltetvén, illőnek és szükségesnek tartjuk ennek eredvényt bevarni, midőn aztán a' dologrul voltaképen szólándunk. — Ez alkalommal megemlitendőnek tartjuk, hogy azon részvényes társaság, melly megyénkben 1836ban szász-fajta nemesített juhok tenyésztése végett összeállott, kénytelen volt több kellemetlenül 's károsan rá hatott ok miatt eloszlatni; meg vagyunk győződve, hogy jelen állásában ennél célszerűbbet nem tehetett, sajnáljuk azonban hogy ezen egyébkint magában szép jövőndőt ígérő vállalat nem célirányos igazgatásmód 's kezelés miatt megbukván, ez a' megyénkben lábra kapott vállalkozási szellemre károsan hatott. P. B.

Eger, dec. 3kán. Gyengélkedő egészséggel és szüreti bokros bajokkal küzdelem közepett nem nyerhetvén annyi időt, hogy számosabb hirlapot olvashassak, e' közben jó ismerősim egyike hozzám jött, kérdezve: tudok é valamit a' közelebb történt egri csudáról? mire én a' csudák ideje lejáráására eszmélve, nemmel felelvén, előadá: hogy T. . . . J. . . . tujétől 's czernájától bucsút véve „qua Deus ex machina“ író lett, — erre magamat nevetéstől nem tartóztatva, válaszolám, — hiszen még téjfele sem volt, meg sem köpültetett, hogyan válhatott íróvá? ezt hallva tudósítóm komoly alakot öltött, 's képleges gravitással viszonzá, nem is téjfeléből hanem olly szabómesterből lett „íróvá“ vulgo literatortra T. . . . , ki azon felül hogy saját mesterségét sem érti, nevét sem tudja hibátlanul leírni, — ezen valóban csudás metamorphosison elálmélkodva, ismerősömet meséjének bővebb megfajtására ösztönzém, ki is erre, a' Jelenkorak 81 's 82dik számain oldalszebből előirántván, azokból érintett T. . . . J. . . . neve alatt, Egerről irt hosszú cikkeknek olvasására unszola, olvasám tehát, és ime a' mint azokban növtelennek keresztelt és szó alá vett a' cikk közlője, 's több mások sorában csekély személyemet is derüre borúra rágalmaztatni tapasztalám, eloszlott szemem elől a' köd, kifejté magát a' rejtély, mennyiben t. i. az érintett cikk sztiljéből alakosan agyarkodó L. K. 's titokban működő klubbja sárkány-torkának mérges fulánkjárá rögtön ráismertem, de hogy is ne? hiszen ha e' honnak valamennyi közönségei sorában kizárólag Eger lenne azon boldogtalan földterület, mellyet olly emberek, kiket sem szemérem, sem becsület, sem igazság, sem lelkiösméret, olly szemtelen hazugságok 's csupán a' legelvetemültebb lelketlenségűl származható rágalmak 's gunyos igazgatások üzésétől, minők az érintett cikkben láthatók, vissza nem tartóztatnak, meg sem ismerhető nagy számmal lennének találhatók, istenemre mondom, 's az emberiség becsületeért vallom, e' városnak fenállása 's virulása helyett minden jobb akaratuaknak Sodoma, Gomorrakinti rögtönös enyészetet kellene ohajtaniok, mint-hogy azonban e' helyen huszezer lakos között, illy elvetemültet alig találhatni huzsat, 's ezek közt is, a' végkép sülyedtek számát alig tehetni tizre, ezeknek ezer alaku fondorkodásai, 's a' hihetlenségig üzött zavarélesztő ármánykodási pedig keblünkben már, az utcázokan peczkéző gyermekek előtt is ismertetések, és épen e' miatt önhitelüket végkép elvesztvén, érezék magokat kénytelenülteknek, saját képöket rejtgetve, csakhogy idegen névre tehessenek szert, holmi T. . . . féle emberek neveit, ki tudatlansága, kenyeretlensége 's a' városi közönségnek töle elfordított bizalma, minden anyagi és szellemi veszteség lehetőségűl bátorságosit, palást gyanánt használni, és ez azon ok, melly miatt lellem belérzetéből ohajtom, hogy Egernek jobb sorsra törekvő lelkes közönségét, becsületes előljáráóságával egyetemben az egek ura sokáig 's boldogul éltesse, feltett jó szándékában 's törvényszeres törekvésiben pedig megerősítvén, engedje: hogy többé olly népszónokot, a' ki sem hivatala tekintetét, sem kötelessége mértékét, sem maga, sem utódjai érdekét felfogni nem képes 's a' ki ez okra nézve a' közönség bizodalmit nem birhatván, herostratusi dicsőség után kapkodtá-

ban magát 's nevé, mások becsé szennyezésére agyarkodó armányos klubbnak bábjátékává nemcsak aljasítja, sőt e' várost általa képviseltnek csufolva, ellene, buta néptömegnek rágalmozó gunyozikket vákmerősködve aláírni nem pirul, választani ne legyen kénytelen. És ezek azok, miket érintett ezikk aláírója irányában ki nevé piszkolódások jegyzőkönyvének csak borítékul használtatá, 's a' ki e' miatt a' nyilvánosság útján, velem való becsületes pályázásra soha sikeresen nem számíthat, azon hozzáadással vélt megjegyzendőknek, nyiljanak bár mennyiszor, illy szennyes gúnyolódások közlésire a' lapok hasábjai meg, tölem a' közlő egyszerű megvetésnél egyebet viszonzásul többé soha nem veend, illetelmés észrevételeknek 's ellenvetéseknek nyilt sisakkal történendő megvitatására 's felvilágítására azonban soha sem leend késedelmes Csiky Sándor.

Ipar- 's tözsérügy. ♂ Esztergom. A' kis kereskedési világban nagy pangást láthatni, 's uton utfélen pénzhijányt okoznak. Szó ide, szó oda, kell valaminek lenni a' dologban. A' szemlélő legkivált a' szegény mesteremberek ajkairól kapta fel sorainak elejét, és szerintük nyomozni kezdé okát a' pénztelenségnek, 's ennek okát üzéri ügytelenségünknek is tulajdonítom; a' szemes külhoniak nálunk tömik erszényöket; a' vizsga zsidók rendre gazdagosznak, midőn iparüző néposztályunk hovatóvább jobban hanyatlik. Másik oka úgy látszik a' külföldi gyárakban rejlik; — a' szücs ugyan is ezt vallja: uram! végünk van, sipkát, bundaprémet, bekes-béllést bőr helyett külföldi gyártványokból készítnek; a' timár: uram! emberi kar nem versenyezhet gőzerővel; varga: cipét? ezernyi ezer számra hoznak Bécsből; kalapos: sem nyúlunk, sem szőrünk, de minek is, hiszen jobb a' selyem-gyártalék, ha egy eső után vége is; nyereggyártó: kár vesződnünk kárékkal, hintót hord eleget a' gözös 'st. eff. illy kifakadásokat nyerék mesteremberinktől, 's midőn itt ott egyes dúsgazdag híralja magát, adózóink itthon koplalnak, 's mi meg drága pénzünket kipazaroljuk. Higyék egész vezércikket, mit! egész folianst lehetne illyesekből összehabarni; de mi most csak két vásárt akarunk rajzolni: a' közelebbi mult simon-judási párkányit, 's az özi esztergomit. Időre, keletre egyiránt rossz volt mind ketteje. Pénzök nem volt embereinknek, mert buzából kenyere, adója, borból szokott leginkább tölre ruházkodni, ez pedig a' milly sok volt, olly keveset kapós és olcsó. Marhát senki sem adhatott el, mert a' takarmány kevés, 's tudom mosolyogni fognak olvasóim, ha kimondom, hogy barompiacunkon 4 váltó forintos ló is volt, tehát 20 for., egypár hizott ökör 280 ft., és tömördek sok marha. Gabna-piacunk élénk, legkivált tözsérek tömögetik a' párkányi raktárakat, az állóhid azonban Esztergomba sokat csal, hol a' tisztabúzának köble 10 for., kétszeres és rozse 8 for. 30 kr., árpaé 6 fr., kukoriczázé 7 ft., zabé 4 ft, lencse, bab, borsóé 10 — 12 fr. A' zöldség drága, hol tavál 70 hajó lengett, az idén 30 karóztott, 's a' csallóköziek káposztájok százát 6 — 10 ftig, a' farkasdiak 's a' kebelbeli búcsiak 10 — 14ig adogatták, köleskása szapuja 18 — 20 fr., krumpli zsákja 2 forint, zöld gyök száza 4 — 5 fr. — Dohány Hontban kevés és igen erős termett, finom pereszlenyinek mázsája 40 — 60 f., vékit keveset láttunk. — Kender kevés és kurta termett. Legkivált a' honi termesztyvényeket, jelesen az eleséget keresték. — Gyártsunk, de mesterembereinkről ne feledkezzünk meg! —

Egyházi közgyűlés. (Folytatása)

Még az 1840-ben Tordán tartott egyházi közönséges zsinatból egy vélemény és biztossági munkálat küldetett-ki az egyházi kerületekhez „a' megüresült eklézsiák betöltéséről“ olly meghagyással, hogy a' köv. évbéli és Maros-Vásárhelyen tartandó közönséges zsinatra ez iránti vélekedésöket tegyék-meg: mellyet is a' kiszabott határidőre minden egyházi kerület, a' kolozs-kalotain, károlyvári, n. szebenin és a' tekei káptalanon kívül, oda felis küldöttek; mellyeknek tekintetbe vételével az utóbb említett közönséges zsinat a' megüresült eklézsiák betöltésére nézve némelly szabályokat határozott, mik a' főconsistorium e' népesb ülésében megvizsgáltatván némi módosításokkal megállítottak. E' határozat következtül megüresült eklézsiának kell tekinteni, a) Mellybe a' pap elgyengülvén, következtül joggal segédpap vitetik. b) Mellyből a' papitételtesen tisztles nyugalomba tételük v. kikebelezetük (egremiáltatik) v. c) Más üres eklézsiabeli hivatalba lép, akár azon egyházi kerületben, mellyben van, akár másban. d) Mellyből a' pap kihál. Az említett megüresedés esetében, midőn a' pap kihál, megtartandó azon kir. rendelet, melly 1834-ben apr. 30k. kelt, 's ugyanazon évben a' kir. kormányzék által közönséges tételvén, aug. 22-k. kihirdetett. E' rendelés szerint a' pap haláláról az illető esperest az iskolamester és gondnok kötelesek tüstint tudósítani, az eklézsia lédájába az anyakönyveket, pecséstyomót 's más az eklézsiát illető leveleket betenni, a' lédát pedig az iskolamester és idős presbyter, vagy az isk. mester otthon nem létében két idős presbyter pecsételjék-be, valamint a' papnál állott kulcsot is tegyék pecsét alá az esperes vagy biztosa oda menetelég. Az esperes vevén az eklézsia tudósítását, vagy személyesen jelenik meg a' pap nélküli eklézsiában egy paptársával, vagy ha ezt nem tehetné, oda rendel két közelebb lakó papot, kik a' továbbiakról rendelkeznek, jelesen a' megholt pap özszegyülhetett irását különválasztják, a' lada egyik kulcsát az idősebb presbyternél hagyják, a' közidőben véghezvitendő papi tényekre (actusokra) nézve egy naplót készítenek, mellybe azok beiratnak, az azokat véghezvivő pap nevével együtt és e' naplóba irtakat köteles lesz aztán az új pap az anyakönyvbe írni, 's ezt a' legközelebb tartandó egyházi látogatáson (canonica visitatio-n) bemutatni. — A' közidőben megholt pap helyett a' 30d. canon szerint a' szegény özvegy könnyebbitésére az illető esperes a' vasárnapi és ünnepi szolgálatokra a' közelebbi papokat kirendeli. — Midőn már a' fenemlített esetek által az eklézsia megüresedvén, a' 14d. canonból kiindulva a' papválasztás a' népé, errenézve megállítottatott, hogy a' megüresült eklézsiában csak az illető esp. hírével 's engedelmével prédikálhatni, ki magát jelentett theol. candidatusnak a' jelentés rendje szerint felelet terhe alatt a' préd. megengedni köteles, de egy vasárnapnál többször senki a' megüresült eklézsi. nem prédikálhat. Kik pedig a' papválasztásra megállított szabályok bármelly czikkje ellen hibáznának: azok a' 21d. canon megrontóinak nézetvén, kemény megfedés mellett, az eklézsiától elesnek. A' megüresült eklézsiabeli papságra pedig a' csödületre magokat jelentettek közzül szolgálatban levő papokon kívül csak a' theologiai candidatusok lehetnek választhatók; theologiai candidatusnak pedig

mást nézni és tartani nem lehet csak azon egyedet, ki a' theologiai tudományokból a' szoros megvizsgáltatást kiállotta. A' papválaszt. szavazási joggal bir minden kepepfizető-gazda, ha t. i. személyesen jelennek meg szavazni. A' melly eklézsiában a' kezézés füst szerint megyen, azokban egy háztól csak egy személy szavazhat, nem pedig az apa kiházasított fiaival és vejeivel, mivel a' kepeadásba 's az eklézsia közterhei hordozásába is csak úgy folynak mint akármelly egyes család. Hol pedig a' kepe ágy szám szerint fizetetik, ott minden kepepfizető személyesen megjelenve szavaz. E' pont alatt az egyházi közönséges zsinat azt is meghatározván, hogy „szavazhatnak a' képét külön fizető asszonyok is, ha személyesen megjelennek“ E' kérdés főconsistoriumban igen élénk 's érdekes vitásokra nyújtott alkalmat. Többen az említett határozatban kimondott elv ellen, miszerint „asszonyok bármely részben is befolyhassanak a' papválasztásba, tehát némileg politikai jogban részeltessenek“ alapos okokkal kikelték 's azt méltán anomáliának bélyegezték, egy illy rendtartás helytelenségét mint sok visszaélésre alkalom-adó káros módot mutogatták, midőn felhozattott az is, hogy illy joggyakorlás valamint az istentől a' házi körbe teremtet 's az ebben elibe szabott szép és fontos kötelességek teljesítésire hívott asszonyi nem rendeltetésével teljességgel nem egyezik; úgy arra egyáltalában gyakorlatilag sem a' politikai sem az egyházi pályán példa nem találtatik. Megemlített különösen, hogy az elv a' szentírás tanításával is, mi a' protest. egyedül 's legfőbb kulfje, egyenesen ellenkezik, midőn sz. Pál Kor. 1: XIV. 34 világosan parancsolja, hogy „az asszonyok a' gyülekezetekben hallgassanak“ valamint némellyek kereken tagadták, hogy az állítólag székelj földön létező szokás, bárhol is gyakoroltatnék. Voltak másfelől, 's épen a' papok közt, kik az asszonyok szavazási jogát papválasztásban melegen pártolták, arranéze a' némelly helyeken fenálló szokásra hivatkoztak, jelesen felhozták, hogy közelebről Alsó-Sófalván (Udvarhely székelben) az asszonyok otthon nem levő férjeik helyett is szavaztak 's általjában az érdeklött jogokat az igazság, természeti jog 's kölesönösség tekintetéből hathatósan védelmezték, és sz. Pál idézett szavainak is azon értelmet tulajdoníták, hogy az asszonyoknak prédikálni a' gyülekezeten előtt nem szabad, de az apostol parancsa által a' szavazástól eltiltva épen nincsenek. Megemlítették továbbá, hogy vannak birtokos nemes asszonyok, valóságos patronáji, jóltevői a' helybeli papnak, kik talán a' papibér legnagyobb részét adják azért, hogy annak választásába folyjanak 's így ezt a' méltányosság kívánja. Találkozott különösen egy ékesen szóló pap, ki az asszonyok e' követelt joga mellett harezolva, azon erősséget hozta-fel, hogy mivel azok vallásosságuk és buzgóságukkal a' férjfi nem felett magokat dicséretesen kitüntetik és az szívök legelső szüksége, legfőbb, legszentebb érzése: azért kétszeres sérelem és igaztalanság lenne őket azon joggyakorlástól fosztani-meg, mellyel keblök e' nemes érzelmének, hatalmas vágyásának kielégítését eszközölhetik, hogy lehessen szavok azon tanító választásában, kitől oktatást, vigasztalást és a' keserű órákban enyhülést várnak. . . . De egy nem kevésbé ékesen szóló professor a' gyűlés felvidításával homeopathice czáfola meg ez erősséget; például hozván-fel a' koldusokat, kiknek mint inséggel, földi nyomorúsággal küzdőknek, a' társasági kényelmektől megfosztottnaknak, más könyörületre szorultaknak, e' boldogtalan, elhagyott helyzetben bizonyosan még nagyobb szükségök van a' vallás vigasztalására, megnyugtására, miből azonban talán nem lehetne azon következtést hozni, hogy a' koldusok is szavazási joggal ruháztassanak-fel. Mi pedig gyakorlatból vett támogatását azon jognak illeti: erre igen helyesen az jegyeztetett-meg, hogy visszaélés bármely hosszas gyakorlat és időmulás által sem szentesíthetik-meg, 's mentől régebben áll fen, annál hamarabb el kell azt törteni. Mi pedig a' papibért nagyrészt talán egészen fizető birtokos nemes asszonyokot illeti, ezek levélben akarajjokat kifejezhetik, 's valamint az illető eklézsia, úgy a' papi előljáróság is az illy jóltevő asszonyok törvényvel 's igazsággal egyezhető ohajlását kétségen kívül méltánylandja. Illy vitatások után határozattá lett, hogy a' közönséges zsinat végzésének a' képét külön fizető asszonyok választási jogát illető pontja hagyassék-ki, kiknek illy választásba személyesen befolyása sem a' törvényvel sem gyakorlatlaltal egybe nem hangzó. — Visszatérve a' papválasztás szabályira, illy választás előleges candidatio nélkül történik, még pedig annak vezetése 's jó renddeli véghezmenetele tekintetéből, minden eklézsiában egy gondnok és papi biztos jelenlétiben. Ezért az illető esperesnek meg kell találni a' hivatalánál fogva régiebb főgondnokot, ki ha vagy el nem mehetne vagy megtalálható nem lenne, az utána következő fő vagy algondnok kerestessék-meg a' választáson jelenlét végett. Ha pedig a' választásra egyik gondnok sem jelenhetnék meg: azon esetben két papi tisztviselő a' választást végrehajtja. (E' pont így a' főconsistorium által módosítottatott, a' közönséges zsinat azt úgy állította-meg, hogy ha senki a' gondnok közül választásra el nem mehetne: a' hivatalánál fogva régiebb főgondnok rendeljen maga helyett egy kebelbeli papot. E' kérdés azonban t. i. hogy mikor a' gondnok maga nem mehet, küldhet é maga helyett a' curatoratust tagján kívül más akárkit a' világi rendből vagy pedig maga helyett is csak papot? Hosszas vitatás után szöveg többségével dönt-el, és az utolsó vélemény fogadtatott-el. Eszökből volt ugyan is a' zsinatatyáknak, 's igen helyesen, hogy a' gondnok néha küldhetne maga helyett hatalmas megyei tisztet p. o. azt, kitől a' paraszt inkább fél, mint főispánjától, a' szolgabíró, vagy dulót, 's kinek talán ollykor érzett súlyos erősségei a' szegény falusi közönséget ön meggyözödé se elleni szavazásra is hajthatnák. (Vége köv.)

(Változások a' es. k. hadseregénél.) Előléptettek: Bechtold Fülöp b. vezérőrnagyból altábornagygyá; Jovich István b., a' pétervárad 9. sz. gy. határorézt. parancsnoka, vezérőrnagygyá; alezredesekből ezredesekké: Philipovics Miklós, a' sz. györgyi 6 sz. gy. határorézt., mint másodezredes az ezredben; Jellachich József b., az első bántási 10 sz. gy. határorézt., az ezr.; Kempen József, a' 2dik pattantyusezt. az 5hez, mint másodezt., és egyszersmind tüzérgazdátóvá Olaszországban; őrnagyokból alezredesekké: Dossen Péter, az első bántási 10 sz. gy. határorézt., az ezr.; Trattner Károly, a' mérnöktestnél, ugyanott; Löbhardt Pál, az alsó-ausztriai őrpattantyus kerületől, löpor- és saletrom-kezelési igazgató, és Hermenthal Ferencz, a' 2d. pattantyusezt., szer-tárhivatali parancsnok, mindketten eddigi hivatalukrűkben; Raiah Ignác a' bombásztéstól a' 2dik pattantyusezt., kapitányokból őrnagyokká: Kellner Frigyes, a' 6dik vadász zászlóaljól a' főhaditanácsi katonai osztályban, Wimpfen b. 13 sz. gy. ezr.; és főhadikormányzékai segédde Alsó-Ausztriában; Fejérváry József, Hocheneggr. 20 sz. gyal. ezr., az ezr.; Glaeser József, a' mérnöktestnél, ugyanott;

Fürstl Károly, a 3tk pattantyus ezredtől a 2hoz; Weisz Antal, a katonai geogr. intézet rajz-osztályának elnöke, hivatala megtartásával. Uhlman János, ezredes és pattantyuskari igazgató Olaszországban, ugyanazza lett a mainzi szövetség-várban; Bibra Károly b. nyugalmazott ezredes, várparancsnokká Leopoldvárosban; nyugalmazott ezredes, várparancsnok Leopoldvárosban; Ernstenau August ezredes, várparancsnok Leopoldvárosban; Molnár József, alezredes a 2ik oláh 17. sz. gyal. határhozr.; Knebel Ferdinand, őrnagy ugyanazon ezr.; gyalog 's lovas kapitányokból: Budig György, az első pattantyusezr.; Móritz Vilmos, Paumgarten b. 21 sz. gyal. ezr., Wellikan Vazul, a 2dik 17 sz. oláh gy. határhozr., mind őrnagyi ranggal 's nyugdíjjal; Hausknecht János, István fbg 58 sz. gy. ezr., Augustinovich Ferencz, az első 10 sz. bányai gy. határhozr.; Kern Eduárd, bajor király 2 sz. vasaszer., mind őrnagyi ranggal. Külföldiek 's azok elfogadhatására és viselhetősire legf. engedélyt nyerték: János es. k. fbg, tábornagy, a' hassiai nhgségi Lajosrend kérésztjét, és badi nhgségi hűségrendet; altábornagyokból: Mennsdorf Pouilly Manó gr., a' főhaditanács 2dik alelnöke, a' nagybritanniai Bathrend kérésztjét; Khewenhüller-Metsch Ferencz gr. osztályfő, a' szász-ernesti házrend kérésztjét; vezérőrnagyokból: Schwarzenberg Károly hg, zászlóaljvezér, a' moszkaczári sz. Szaniszlórend első osztályu diszjelét; ezredesekből: Wengerszky Eduard gr., Paumgarten b. 21 sz. gy. ezr., Károly Ferdinand es. kir. fbg főudvarmestere, a' moszka czári sz. Annarend másodosztályu diszjelét; Anders József, Waga Gusztáv hg 60 sz. gy. ezr., István es. k. fbg mellett, a' toscanai nhgségi sz. Józsefrend középkeresztjét; Roth Károly, az oláh-bányai 13 sz. gy. határhozr., a' pápai katonai sz. Gergeyrend kérésztjét; őrnagyokból: Mennsdorf-Pouilly Alfonz gr., Ferdinand császár 1 sz. huszárezr., a' szász-ernesti hgségi házrend középkeresztjét; Morzin Péter gr., Lajos fbg 8 sz. gy. ezr., szolgálattevő kamarása, és Frossard Károly, Piret b. 27 sz. gy. ezr., segéde János es. kir. fhgnek, a' porosz kir. vörös sasrend hamadosztályu diszjelét; Galen-Assen Károly b. nyugalmazott őrnagy, a' Lucca hgségi katonai sz. Györgyrend első osztályu diszjelét; kapitányokból: Bombelles Lajos gr., Ferdinand császár 1 sz. huszárezr., a' Johannitarend kérésztjét; Nopca Ferencz, sardiniai király 5 sz. huszárezr., és Langenau Károly b. Szász-Coburg-Gotha hg 8 sz. huszárezr., a' moszkaczári sz. Ladomérend negyedosztályu diszjelét; Hügel Károly b., a' dán kir. Dannebroghrend középkeresztjét; alhadnagyokból: Mehlem Kázmér, Fridrik Vilmos porosz király 10 sz. huszárezr., és Götzl Ferdinand, a' pápai sarkantyurendet. —

Hírlap-kivonat.

A' Századunk 87dik számában K—u J. bevégzi „alkalmi párbeszédjét egyrül másrül“ mi nem egyéb üres szalma cséplésénél. Azért tartalmának közlésével a' közöns. untatni nem fogjuk. De nem mellőzhetjük a' szerkesztőségnek egy észrevételét idejegyezni. „Alig van, ugymond, nevezet, mellyel nagyobb visszatekintés történének, mint a' megfontolva haladással.“ Betű szerint csak ez lehet a' valódi világhölcsőség, 's mégis napjainkban minden vis inertiae, minden materia peccans a' fontolva haladás köpönyegével él ocsmány teste fölpergetésére: a' tunya vesztelő, az önző hátráló, a' szivtelen fűsvény, a' kaján türelmelenység, a' feudalis oppositio —mindnyájan szeretnének fontolva haladóknak tartatni. Haladok haladok uraim, de hova? megfontoltok, de mit? Igy a' Hírnök. Az pedig tán csak nem tulzó! —

A' Világ 88ik számának tárczája a' déli Franciaország öntözési csatornáinak hasznáról ír. „Orangeban u. m. már oly mesterséges rétek vannak, mellyeknek egy hectarja 850 francban adatik árendába — Avignon és Vaison vidékén mesterségesen öntözött telkekből nem régt 12—14000 frankjával adtak el egyegy hectart. 's a' t. És minálunk? Meghózzattak a' vízszabályozási törvények; szellemük 's rendületük a' leggyorsabb eljárás. De mennyi a' kifogás — 's fontolva, akarók mondani halasztva, — haladásra mennyi mód. A' vízszabályozási törvény sükeresb végrehajtása felől, ugy tetszik, ujjal lesz kénytelen rendelkezni a' törvényhozás.

A' p. hírlap 193. számában ifj. Pázmány Diene a' „népképviseletről“ azt mondja: „az alkotmányosság eszméjének kezdő betűje az, hogy a' nemzet a' törvényhozási hatalomban részt vegyen; ha tehát a' legnagyobb rész még azon jognak sem részese, hogy törvényhozó képviselőit választthassa: ugy a' nemzetnek, mit csakugyan a' nagyobb rész képez, alkotványa sincs. Nálunk az alkotványos nemzet csak néhány százezerből áll; a' népnek, melly a' nemzetet teszi, alkotványa nincs. Az illy százezeres alkotványt pedig, mellyhez millióknak semmi köze, nemcsak a' zordon éjszaki szél, de a' szelid nyugati fuvalom is milly könnyen döntheti halomra. — A' hon védelme az alkotványtalan népek van általadva, urber törvényesítettett, 's alkalmasít nem messze van a' jövendő, hogy adót fizet nemes nemtelen egyiránt, 's ha a' föld azé leend, ki megveszi, lehullanak a' sorompók a' nemes és nemnemes közt, 's lehetlen lesz a' népet, mellyet a' kor 's institutióink már is önállóra emeltek, tiszt—s követválasztásainkból, megyei tisztviselőségéből kizárni. — De van a' népképviseletnek év 's törvénykönyveinkben több nyoma. Már Béla király 1062ik évben Székesfehérvárra hongyulást hirdetvén, azon okból, hogy népe kívánatát és szükségét bizonyosan megtudhassa, nemcsak a' papokat, világi főrendeket, nemeseket, szabadvárosokat, de minden helységnek követeit is meghívta, kettőt kettőt mindenünne az öregebb 's értelmesb lakosok közül. A' Zsigmond által hongyulásra meghívott libera villák követei is a' népképviselet nem csekély gyakorlati oldalára mutatnak. Mátyás választásakor sem mind nemes vér alatt roppant meg a' Duna jége. Ulászló kor. hitvele is azt mondja, „universi incolae regni ejusdem, ad quos scilicet jus eligendi novum regem ex vetustissima regni libertate devolutum existiterat.“ A' népképviseletet tehát, melly ősalotványunkba belészöve volt, újabb korunkhoz mérve föl kell élesztenünk. Könnyű azt municipalis rendszerünkbe illeszteni. Mikint Pestmegyében Kecskemét 's Körös követei szavaznak: ugy ősalotványunk ezen maradványát terjeszszük ki minden nemnemes helységre; hadd küldjenek megyei gyűléseinkre követeiket, 's minden haladási biztos támaszaik leendnek.“

A' p. hírlap 194d. számának vezércikkje „Duna és Fiume“ mutogatja, hogy a' Dunatoroklat orosz kézben van, 's így ez uton világhereskedést nem remélhetni: ellenben Fiume a' koronának birtokában. Iten tehát nem fűgg kereskedési mozgalmunk másul. 'S ezért kívánatos hogy a' flumei vasut iránt, „olgy részvét érjedjen, mellynek, legyen szavára egy két év mulva a' Porta ungarica sziklacsúcsai azt mondják: már van. A' pillanatok drágák mind nyugat mind kelet miatt. Nyugat miatt: mert biztos adatok után alig kétkedhetni, hogy a' triesztiek eget, földet mozgásba fognak hozni, hogy Fiuménkat eltemetvén, a' magyarországi kereskedést örökre monopolizálhassák. A' kelet miatt pedig drágák a' pillanatok, mert a' keleti ügyek bonyolultsága bizonytalanná teszi a' békét. Illy műveknek pedig „békére van szükségük.“ — „Igen mondjátok; de a' flumei vasut csak Horvátországon, az illy ábrándok fésszék, mehet körösztiül. Igaz; de ép azért igen szükséges, sőt ország biztossági tekintetben szükségesebb, mint akármely más. Tehát vasut a' Dunától Fiuméhez!“ — Ugyan e' számban Festetics Leo gr. befejezi „a' nemzeti színház ügyében“ irt cikkét. Körülményink közt u. m. conservatorium nélkül nemzeti színház állandóan fön nem állhat. A' nemzeti conservatorium nemcsak a' hangászoknak, hanem a' színházi ének minden egyedeinek, de még a' színészeknek is neveltetését tervezi. Olly nemzet, melly nyelvénél fogva elszigetelt, színházának biztos fönlállására egy nemzeti conservatoriumnál egyéb biztos módot nem találhat föl. — 'S ugyanezért ellenmond a' csöndnek, mert csöndre kiadás mellett nem lesz conservatorium, hacsak e' mellett a' nemzet különös bőkezűségi kedvében a' conservatoriumra is valamely áldozatot nem hoz. Ezen az országos választmány még segíthet. Világos törvény szava, miszerint: „a' küldöttség megbizatik, hogy a' színház igazgatásának a' jövő országgyűlésig mimódoni elrendezésére nézve, a' színház művészeti

előhaladásának megfelelőleg, ideiglen olly intézkedést tehessen, mellyet belátása szerint igazságszerűbbnek fog találni.“ Es ezzel a' törvény eleget mond. Conservatorium nélkül nem állhat fön színházunk. Ha a' nagyrédmű választmány az országos ajánlat évenkénti kamataiból nyolcezeret pögöben, vagyis az évenkénti segedelem-pénz hasonfelét, állandóul a' conservatoriumra addig is fölszenteli, mig az ország ezen intézetre különös áldozatot rendelend, (mire általában véve szükség épen nincs, ha a' tervezett őszveg a' színházra már is szánt kamatmennységből conservatoriumra fordítatnék 's melly fizetés által a' színház dolga annyira nem vesztene, hogy azt conservatorium által néhány év alatt helyre pótolni nem lehetne) úgy parancsoljon velem, u. m. a' ns gróf, 's én a' conservatorium terveit, szabályit egyszóval az egésznek kész ábrázatát minden keszséggel átadom, 's a' nevezett intézet föllállítására miuden tehetségemet örömet rászentelem. — Mi nagyon ohajtanók, ha a' ns gróf ugyis készen levő tervét sajtó utján a' közönséggel megismertetné. Mert híjába, a' mi született törvényhozóink (legalább többségül) ha jót elfogadni készek is, de kidolgozni nem elég szorgalmasok.

Spanyolország.

(A' mérsékpártiak új terveket koholnak. Elegg.) Madridi magány levelek szerint bizonyosnak látszik, hogy cortes-fölösztatás esetén a' mérsékpártiak mindent el fognak követni, miszerint a' választási sikert saját szellemök szerint igazgathassák; magok közt azonban nem legnagyobb egyetértésnek örvendnek. Némellyek Krisztina özvegy királynét akarják ismét hatalomra juttatni, mig mások don Francisco infans kormányzósága után sóvárognak; sőt még ollyanok is vannak, kik Esparterot akarják megtartani. Egyébiránt a' haladási párt emberei közt sem igen nagy az egyetértés, 's e' szerint a' kormány csak hasznot húzhat e' sok meghasonlásból, főleg, ha a' hadsereget nem boszantja föl, mellynél don Francisco infans némi befolyással kezd birni, melly könnyen veszélyessé válhatnék. — A' sok házassági hir boszantani kezdi Esparterot, ki legközelebb hírlapokban nyilvánítottá, hogy Carnerero és Olozaga ügyviselők az udvaroknál épen nem a' királyné megismertelése vagy házassága miatt utaznak, sőt egyenesen meg is van nekik tiltva ezen ügyet bármely udvarnál is hivatalosan szóba hozni. — Cataloniában Zurbano vas karja sem bírta még a' csempészetet egészen megszüntetni, minek azt is tulajdonítják okul, miszerint a' gyapotszövetek behozására olly magos vám szabattott, hogy csupán csempészet utján elégithetik ki ebbeli szükségüket a' cataloniai lakosok. —

Anglia.

(A' királyné téli szállására költözött. Afghanistani mozgalmak. Elegg.) London, nov. 6ikán: „Viktoria királyné, Albert hg. 's az egész udvar, tegnap a' windsori lakást a' buckingham palotai téli szállásba helyezte át; rövid idő mulva azonban Wellington hget szándékozik huzamosb időre meglátogatni. — Dzsellalabadi híreszerint Akbar khán 18 ezer főnyi segélyhadat küldé azon főnöknek, kiket Pollock tábornok a' Keyber-szorosoknál meg akart támadni. Nott táborfő a' kandahari erősitvényeket légbe röpítetté. A' bandai kerületben is zavargás ütött ki, mellynek elnyomatására 8 ezer főnyi hadsereget küldött a' főkormányzó. — Goddard és Hill birminghami kereskedők 600 ezer pögő forintig megbuktak. — A' lengyel menekvők fölségelésire e' f. hónap folytatán fényes táncvizigalom fog tartatni. — Fridrik ausztriai fhg. Glasgowlból szerencsésen Liverpoolba érkezett, ámbár egész utja közben rendkívül dühöngött a' vihar a' föllázadt tengeren. — A' chartista nők folyvást gyűléseket tartogatnak, mellyeken hatalmasul kelnek ki az alsó és felsőház ellen, 's tüzesen vitatják, hogy nekik is van joguk a' közügyekbe szólásra.“ —

(Az angolok folyvást hódítanak, Nanking 's Peking felé nyomulnak.) Indiai lapok jul. 26kaig terjedő khinai tudósításai szerint az angol had jun. 13kán Yang-csi-kiang folyamon felfelé nyomult; a' khinaiak sok készüllettel sok erősséget építettek az angolok fogadására, és jun. 16kán álgúzni kezdék az angol hajókat. Ez alkalommal ügyesebben lödöztek ugyan, azonban mégis szerencsétlenül: álgújuk csakhamar elnémítottak, az angolok kiszálltak 's 250 álgút foglaltak el, 's közülök csak 2 halt meg, 25 pedig megsérült. A' győztes had aztán feljebb nyomult, utjában mindenütt elnémítván az ellene pattogó álgukat, mig jun. 19én Sanghai várost érvén, azt ostrommal megvevé mintegy 300—400 álguyval együtt. A' középületeket itt az angolok kisarczolák 's a' császári magtárakat a' népnek nyiták meg; innen pedig Nanking délszaki főváros felé eveztek. Bengal Hurkaru lap azt jegyzi meg, hogy ezen város bevétele igen nevezetes leend, 's a' mint a' dolgok már egészen élre állittatvák, a' hosszas háborút alig fejezhetendi be csekélyebb esemény, mint Peking megvétele. Az angolok azt várak, hogy a' khinaiak használni fogják a' mostani alkalmat a' tatár dynastia megdöntésére, hanem ámbár ittott részletes zavargások támadnak is, a' khinaiak mégis híven ragaszkodnak császárukhoz 's a' mennyei birodalmat alig renditheti meg egyéb mint Peking ostromoltatása, a' büszke császár legalább nem hajoland békekötésre, mig mennyei trónja előtt nem durrogandnak az angol álgújuk. Ez okból Peking ostromát Nanking megvétele után sokára nem halaszthatni. —

Franciaország.

(A' ministerség kissé ingadozni kezd. Elegg.) Páris, nov. 6ikán. „Azon tiltakozó nyilatkozat következtében, mellyet Cunin-Gridaine, Teste és Martin a' belga egyesülési kérdés ügyében tettek, olly meghasonlás fejlett ki a' ministerségben, mellynél fogvást az nemcsak módosittatást szenvedend, hanem alkalmassint egészen föl fog oszlani. — Párisi lapok Ghika fejdelem elüzetését igen czélszerű rendszabálynak tartják, miután ezen kis Nero a' neki önként megajánlott 50ezer arannyal évenként nem érte be, hanem különböző tilos utakon és eszközökkel kiállhatlanul zsarolta a' népet, 's többi közt a' sütőket és mészárosokat csalási szabaditékkal ruházta föl, mi által naponkint mintegy ezer váltó forintnyi jövedelemhez jutott. — Franciaország összes népessége ez évben 34¹/₂ millió emberből áll.“ —

Lengyel és Oroszország.

(Szervia iránti gyauu. Mihály nhg 's a' lengyel ügyek.) Már kétséget sem szenved, hogy a' czárt Varsóbul semmi egyéb nem sietteté Pétervárra, mint a' szerviai lázadás hire, mellynek hallottára a' czár ugy sietett, hogy 200 német mfdnyi utat 4 nap alatt tett meg. A' lengyel határszéleken azt hiszik, hogy Györgyevics Sándor megerősítettését a' portánál csak az orosz kabinet befolyásának tulajdonithatni, 's hogy ezen udvar arra számít, miszerint ebben a' nyugati diplomatia azon szokásánál fogva, hogy a' tényeket meg szokta hagyni, végre meg

fog nyugodni. Oroszország minden esetre nagyon tudja terveit létesítésére nemcsak a szláv nyelvet, hanem a keleti vallást is használni, mert nemcsak a fejedelemekben, hanem Kisásziában is jó sikerrel működik részire a papság. — Valamint csodálatos a csárigen rövid mulatása Varsóban, épen cily szembetünő, hogy Mihály nagyhg annál tovább mulat Lengyelországban nemcsak a katonai intézeteket 's erősségeket, hanem az ország kormányviszonyait is közelebbről vizsgálja; e' körülményből különféle következményeket vonnak a' lengyelek 's általános hiedelem, hogy Mihály Lengyelország alkirályává fog nevezetni, ám-

bár a' lengyel katonaság visszaállítása egészen ellenkezik a' czélbavett oroszitással, Mihály hg különben igen alkalmas a' lengyel kormányra 's igazgatása alatt azon zavarok nem történtek volna, mellyek a' varsói bankot legközelebb érték, mik miatt a' csár elmozdítá már a' bank elnökét 's alelnökét. A' lengyel kerületekben történt változások 'sa' városimunicipiumoknak városokká átalakítását szinte nagy fordulat, mert magistratus szó a' lengyel előtt eddig ismeretlen volt 's nyelvén ki sem fejezhető. A' Lengyelországot elválasztó vámvonal megszüntetése iránt nagy a' remény, sokan teljes kereskedésszabadságot várnak.

É R T E S I T Ő.

Gőzhajójárás Bécs, Pest és Orsova közt Novemberben:

Pestrül Bécsbe indul regg 7 ór.) mindennap
Pestre Bécsből érkezik este)
Pestrül Zimonyba 's Orsovára indul november hó 12, 18, 22 's 26kán.
Pestre Zimonyból 's Orsováról érkezik november hó 13, 17, 21 's 27én.

2) Duna-gőzhajózás.

Az első cs. kir. szabadítéku dunagőzhajózási társaság igazgatósága a' szavazatos t. cz. részvényes urakat ezennel jelenlétre hívja meg a' rendkívüli közgyűlésen, melly kedden, dec. 6kán esti 6 órakor, Bécsben, a' hangászegyesületi teremben (Unter den Tuchlauben Nro 558.) menend véghez.

A' belépti jegyek készen vannak Bécsben, a' központi hivatalszobában, (am Bauernmarkt Nro 582), hol nov. 24től kezdve a' tanácskozás alá jövődő tárgyak programját is megkaphatni. 3)

2) Bécsgyőri vasut.

A' cs. kir. szabadítéku bécsgyőri vasutársaság 1842. jul. 18iki közgyűlésén elhatározta, hogy azon részvénytulajdonosak, kik fizetési tartozásukat nem teljesíték, ismételve szólittassanak föl fizetési kötelességöknek 3rom hónap alatti megfelelésre; azon részvényjegyek pedig, mikért a' fizetés, a' mondott határidő alatt, az ismételt fölszólításra sem teljesítették, az alapszabályok 6-dik cikkje értelmében semmisíttessenek meg, 's helyettök új részvényjegyek adassanak ki.

Ennél fogva, valamint a' közgyűlés 1841. martz. 6ki határozata szerint az 1729, 3195, 3278, 4164, 4189, 4432, 5040, 5693, 6117, 6293, 6940, 7630, 7695, 7961, és 21558 számú részvényjegyekkel történt, itt most közöltetik azon részvénytulajdonosok jegyzéke, mikre az 1842. jul. 19-ki fölszólítás következtében sem teljesített az illető fizetés, mellyek annál fogva megsemmisítettek nyilvánítottak, és pedig: 2329, 2330, 2341, 2626, 2675, 4213, 4730, 4961, 5191, 5652, 5851, 6156, 6266, 7156, 7162, 7163, 7165, 7211, 7266, 7286, 7321, 7789, 8081, 8082, 8083, 8084, 8085, 8579, 8980, 8981, 8982, 8983, 8984, 8985, 8986, 9575, 9854, 10575, 11043, 11061, 14053, 15024, 15025, 15026, 15027, 15028, 15170, 15548, 15549, 15550, 16108, 16514, 16515, 16620, 17068, 17071, 18680, 18688, 18689, 19024, 19205, 19025, 19204, 19209, 21029. —

Bécs, nov. 4kén 1842.

A' cs. kir. szabadítéku
bécsgyőri vasut-társaság. (3)

Előfizetési hirdetés.

A' közeledő év végével figyelmeztetjük a' t. cz. közönséget, hogy lapunk a' jövő 1843ik évben is folytatni fog, alakja, papírja, terjedelme, iránya változatlan marad. Ara helyben a' régi lesz félévre 2 fr. 40 kr. egész évre 5 fr. 20 kr. A' postán ellenben boríték alatt félévre 3 fr. 40 kr. egész évre 7 fr. 20 kr. ezüst pénzben, melly áremelést postai, általunk csak utóbb megismert rendszabások okozzák. Az örökös tartományokba járó példányokra az előfizetés Bécsben a' főpostahivatalnál, hazánkban, minden posta-hivatalnál, Pesten pedig szerkesztői hivatalunkban történik, melly ezentul is a' reform. paplakban föld-szint leend. Pesten nov. 5én 1842.

A' Protest. Egyh. és Isk. Lap
szerkesztősége. 3—3)

Eggenberger Józsefnél Pesten és a' két hazabani minden könyvárusnál kapható:

ALFÖLDI LEVELEK,

irta **B. Emil** gr.
24 1/2 1842. ára 2 fr. pengőben.

Kilián és társa pesti könyvárusoknál még csekély számú példányokban találhatik:

XYZ. könyv.

Dessowly Auréli gróftul.
Ara 1 p.ft.

Bizományban Heckenast Guszt. és Eggenbergernél
A D A T O K

Átalakulási első mozgalmak történetéhez
irta **Jablanczy.**

E' könyv az X Y Z. könyvvel együtt a' megfontolás pártelvének alapezikkéit kimeríti. — Ara 1 fr. 15kr. e. p.

Hirdetés.

A' nngu m. kir. udv. Kamara rendeletéből közhírré tétetik, hogy f. e. nov. 26án az ó-budai kir. kamarai uradalmi írószobában követk. k. hasznvételek nyilvános árverés mellett a' következő 3 évre ismét hasznbérbe adanak; jelesen

a) az országos és heti vásárok jövedelme Ó-Buda koronai városban 1843-ki febr. 1től kezdve;

b) a' kis-inghi pusztán Ó-Buda mellett lévő csapszék mart. 1jtől kezdve; továbbá

c) a' dunai halászat Ó-Budától kezdve Monostorig.

d) a' dunai halászat a' visegrádi koronai uradalom vidékén,

e) a' békásmegyéri határban a' szőlők feletti kőbánya.

f) mind a' két kőbánya a' budakeszi határban.

g) a' maria-eicheli vendégfogadó a' budakeszi erdőtelken.

h) a' bogdányi fogadó és mészárszék 1/16 h. hozzátartozó réttel.

i) a' visegrádi fogadó, a' mészárszékkel.

k) a' kospallaghi fogadó mészárszékkel, 's hozzátartozó 3/8 hold szántófölddel.

l) a' kisoroszi fogadó.

m) a' visegrádi malom hozzátartozó 3 hold szántófölddel.

n) a' visegrádi határban a' lepencz-pataki malom.

o) a' visegrádi kereskedőbolt 's lakház. Végre

p) az ó-budai határban fekvő ugynevezett ökörrét 5 12/16 holdjával 1843ki majus 1től kezdve.

Bérleti szándékozók a' fenn kitett napon 's helyre, délelőtt a' rendszerinti órákon, a' szokott bánatpénzzel 's biztosítékkal 's egyéb szabályszerint megkivántatóságokkal ellátva jelenjenek meg. A' hasznbéri föltételek az említett hivatalszobában előre is megtekinthetők. Későbbi ajánlatok tekintetbe nem vétetnek. 2—3

Arverési hirdetés.

Minekutána az 1841dik évi szeptember 26kán a' budapesti kir. épületeknél 1842/43 évben előforduló fazekas munkákat érdeklő árcsökkenés a' nmlgu nagy. kir. Kincstárnak 1842-dik évi 3674dik számához képest jóvá nem hagyatott; ennél fogva ugyanazon kegyes rendelés következtében, a' kir. építési főigazgatóság által közhírré adatik; hogy 1842ik évi november 21kén az itt lévő kir. kamarai épület 2dik emeletében a' számvevői tisztség biztossági szobájában, reggeli 9 órakor az említett fazekas munkák helyreállítására ismét árcsökkenés útján a' legkevesebbet kérőnek átfog engedtetni.

Ezen árveréshez tehát mindazon mesterek, kik az említett munkákat felvállalni szándékoznak, és a' 90 pft. bánatpénzt letenni képesek, azon észrevétellel meghívotnak: hogy az említett bánatpénz, melly az árcsökkenés bevégeztével meghatározandó és kezeség fejében leteendő sommba beszámíttatni fog; melly kezeségi összeg azonban a' szerződésnek felsőbb helyi jóváhagyása után, akár kamatos status-

papirosok, akár házakra vagy házhe-lyekre 's egyéb birtokon törvényes idomban szerkezett bizonyítványok által kicserélthetők. A' közelebbi feltételek az árcsökkenés napján közönséggé fognak tétetni, mellyek azonban addig is valamint az előlegesen meghatározott munkabér is a' rendes hivatalos órák alatt Budán a' kir. építési főigazgatóság hivatalánál megtekinthetők. — Egyszersmind arra figyelmeztetnek az illető műmesterek: hogy azon esetben, ha az árcsökkenés által megállapított munkabér az épen említett és előlegesen meghatározottnál alább szállna, későbbi ajánlatok el nem fogadotnak. A' kir. magyarországi építési főigazgatóság által Budán 1842dik évben october 31én. 2—3

3) A' cs. kir. ráczevi uradalom főtisztí hivatala résziről közhírré tétetik, hogy alább megnevezett helyeken 's napokon, az ezen uradalmi erdőkben eladásra kitűzött szálfá, szálszámra vagy részenként, tartandó nyilvános árverésen, a' többet ígérőnek kész pénzbeli fizetés mellett áttadatni fog.

Az árverési határnapok e' következők: a' lórei erdőben f. e. nov. 22én az angelinai szigetben „ 23án a' esépi fásányoskertb. „ 24én az ufjalusi szigetben „ 25- és 26án a' domaribai „ „ 28- és 29én „ hárosi „ „ 30án „ peszéri erdőben decemb. 2- és 3kán.

Az árverés tartatik mindennap fen-nebb említett helyeken reggeli 9 óra-kor; az árverést tárgyzó föltételeket pedig a' promontoriumi tisztí teremben megtudhatni. Promontóriban november 1jén 1842. 3)

2) Elvesztett tárcza és sorsjegy!

Mult octoberi fehérvári vásár alkalmával egy nagyobb mennyiségű pénz, 's Pesten Lueffnél vett 82986 sz. Eszterházy sorsjegyet magában foglaló tárcza elveszvé, a' megtalálól annak a' fennemlített nagykereskedőnél, vagy Veszprém megyében alulírtnál leendő jutalom melletti átadására ezennel felszólittatik; ellenben ha a' mondott jegy meg nem kerülne, megsemmisítetnek jelentetik. — Hollósy László, Szilas-Balháson. 2)

818. szám. A' kir. örök-alapítványi tettes nagy-kövéressi uradalom részéről f. évi december hónap 18án délutáni három órakor Temesváron az uradalmi József városi magtárban tartandó közönséges árverés útján az izgári juhászatbeli ideji nyírésű nemesített gyapju 2478 3/4 font tavaszi, és 316 f. báránygyapju mennyiségből álló elfogván adatni, azon árveréshez a' ven-ni kívánók hivatalosak. Kelt Nagy-kövéressen october 23án 1842.

A' kir. örök-alap. tettes Nagy-kövéressi uradalmi tisztartói hivatal által. Major János tisztartó. 1—3

Ns. Torontál vármegye elaggott tisztviselői nyugintézetének t. cz. részvényesait az intézet állapotját, számadások vizsgálatát, és némelly esedezvényeket tárgyalandó tanácskozás végett f. 1842dik évi dec. 5ke délutánjára N. Beeskerék mezővárosba általam az alapszabályok értelmében tisztelettel meghívotnak. Kelt Beodrán oct. 28án 1842. beodrai Karátsonyi László nyugintézetí elnök. —3